

SHAXS MA'NAVIY KAMOLOTIDA SIYOSIY ETIKANING O'RNI

M.M.Allayarova.

O'z-Fin.Ped.I.dotsenti

Haqberdiyeva Sevinch.

Boshlang'ich ta'lim va gumanitar fanlar fakulteti, talaba.

Annotatsiya

Ushbu maqolada siyosat va axloq tushunchalarining o'zaro bir-biri bilan aloqadorligi, siyosiy etikaning jamiyat hayotida qay darajada ahamiyatga molik ekanligi va korrupsiyaviy holatlarning oldini olish bo'yicha amalga oshirilayotgan islohatlar haqida mulohaza yuritiladi. Jamiyat taraqqiyoti, yuksakligi, farovonligini uning ma'naviy yetukligi bilan belgilanishi, bu esa yangi avlodning siyosiy va axloqiy yetukligi bilan bog'liq ekanligi yoritib berilgan.

Kalit so'zlar: Etika, axloqiy tamoyillar, korrupsiya, axloq, siyosat, muammolar, poraxo'rlik, etika tamoyillari.

THE ROLE OF POLITICAL ETHICS IN THE SPIRITUAL MATURITY OF A PERSON

Abstract: This article discusses the relationship between the concepts of politics and ethics, the importance of political ethics in public life, and the reforms being implemented to prevent corruption. It is explained that the development, height and prosperity of the society is determined by its spiritual maturity, which is related to the political and moral maturity of the new generation.

Jamiyat taraqqiyoti, yuksakligi, farovonligini uning ma'naviy yetukligidandir. Inson kamoloti, uning buyukligi ma'naviy darajasi bilan belgilanadi. Yetuk ma'naviyatga ega bo'lgan inson jamiyat muammolarini ma'rifati, aqli va zakovati bilan yechishga harakat qiladi. Lekin bunda inson axloqi barchasining asosiy mezonini belgilaydi. "Axloq bizga bashariyatning haqiqiy vazifalari haqida ta'lim beradi",- degan edi jadidchi allomalarimizdan biri Abdurauf Fitrat.(1)

Bugungi kunda mamlakatimizda barpo etilayotgan Yangi O'zbekistonimizda yoshlarning maynaviy kamoloti axloq va siyosat yetukligini ham taqozo etmoqda. Barchamizga ma'lumki, axloq va siyosat o'zaro aloqadorlikdagi amaliy falsafaning bosh muammolaridan biridir. Axloq – inson, jamiyat, umumbashariy ahamiyatga ega, insoniyat tarixi uchun namuna bo'la oladigan ijobiy xatti-harakatlar yig'indisi, insoniyat kamolot darajasini belgilovchi ma'naviy hodisadir.

Siyosat va axloq o'zaro bir-birini taqazo etadigan, yaxlit va ajralmas tushuncha sanaladi. Bugungi kunda bu tushunchalarning o'zaro yaxlitligi, ularning qanday muammolarni qamrab olganligi, jamiyat boshqaruvida qanchalik ahamiyatga molik, zaruriy hodisa ekanligi haqida izlanishlar olib borilmoqda. Xususan, akademik Oqil Salimov o'zining "Siyosiy axloq va axloqiy siyosat" nomli maqolasida."Yangi O'zbekiston ijtimoiy davlati har bir fuqaro qadr-u qimmatini bilan, sha'ni, uning baxtli, saodatli hayoti bilan bog'liq bo'lgan ma'naviy barkamol, g'oyaviy yetuk, siyosiy axloqning axloqiy siyosat bilan sintezlashib borayotgani uning davlat sifatidagi

fenomenidir zotan, bizning jamiyatimizning, davlatimizning yagona va birdan bir xaloskori axloq!”- deb takidlab o‘tadi. Tadqiqotchi olim ta’kidlanganidek, siyosiy axloq, axloqiy siyosat bu bir butun, yaxlit tizimdir.

Bu tushunchalar uyg‘unlashtirilmasa, jamiyatimizda turli illatlar avj olishi mumkin. Masalan, korrupsiya illati jamiyatda yuzaga kelgan axloq va siyosatning uyg‘unligining buzilishidir. “Korrupsiya bo‘lmasa, hammasi xalqqa va‘da berganimizdek bo‘ladi”, - deb takidlab o‘tgan edi O‘zbekiston Respublikasi prezidenti SH.M.Mirziyoyev.(5)

Ma’lumki, bugungi kunda milliy va xalqaro huquqida tobora ko‘p namoyon bo‘layotgan muammolardan biri bu korrupsiyadir. Xususan, korrupsiya muammolari, uning yechimlari haqida izlanishlar olib borgan siyosiy fanlar doktori Baxtiyor Omonov “Korrupsiya va taraqqiyot: muammo va yechimlar” nomli maqolasida korrupsiya taraqqiyot kushandasi, xavfsizlikka tahdid tug‘diruvchi xavfli jinoyat ekanligi, bu illatga qarshi kurashish tegishli organlarga emas, balki barchaning ishi bo‘lishi zarur ekanligini ta’kidlab o‘tadi. Shundagina biz ushbu xavfni bartaraf etamiz”, - deb takidlaydi faylasuf olim.(4).

Buyuk sharq mutafakkir olimlaridan biri Abu Nasr Farobiy o‘zining “Fozil odamlar shahri” asarida fozil (fuqarolik) jamiyatini qurishda to‘g‘anoq bo‘ladigan muammolardan biri poraxo‘rlik deb qayd etgan edi. Shuningdek, korrupsiyaning kelib chiqish tarixi va rivojlanishi masalalarini o‘rgangan Nikollo Makkiavelli uni yo‘talga qiyoslab: “Korrupsiyani ham yo‘talga o‘xshab oldin aniqlash qiyin, ammo davolash oson, lekin bu kasalni o‘tkazib yuborsangiz uni aniqlash oson, ammo davolash qiyin” , -degan edi. Bugungi kunda korrupsion holatlarni oldini olish, uni botamom yo‘q qilish borasida ko‘plab chora – tadbirlar amalga oshirilmoqda. Xususan, davlatimiz rahbari SH.M.Mirziyoyev Oliy majlis palatasining qo‘shma majlisidagi “Erkin va farovon, demokratik O‘zbekiston davlatini mard va oliyjanob xalqimiz bilan birga quramiz” mavzuidagi ma’ruzasida jamiyatdagi korrupsiya, turli jinoyatlarni sodir etishning oldini olish chora-tadbirlari haqida alohida ta’kidlab o‘tadi.(4)

Hozirgi kunda mamlakatimizda olib borilayotgan yangi islohotlarimizda korrupsiyaga qarshi kurashishning yangi va samarali huquqiy mexanizmlari yaratildi. Jumladan, korrupsiyaga qarshi kurashish sohasidagi munosabatlarni tartibga solish maqsadida 2017-yil 3-yanvarda O‘zbekiston Respublikasining “Korrupsiyaga qarshi kurashish to‘g‘risida”gi qonuni qabul qilindi.(6) Unda korrupsion holatlarni oldini olish chora tadbirlari, korrupsiyaga oid huquqbuzarliklarning nima ekanligi, ularning salbiy illat sifatida jamiyat hayotida jiddiy xavf solishi haqida malumotlar berildi. Bu o‘z navbatida fuqarolarning siyosiy jarayonlarda axloqqa, axloqiy yetukligida siyosiy burchlarini ham anglashga yetaklaydi. Izlanishlarimiz tadqiqi shuni ko‘rsatdiki, koruppsiya faqat iqtisodiy muammo emas, balki ijtimoiy va siyosiy muammodir. Rahbar faoliyatidagi bu illat namoyon bo‘lsa jamiyatda siyosiy tuzum va barqarorlikka putur yetkaziladi, siyosiy mahdudlik yuzaga keladi.

Xulosa qilib aytadigan bo‘lsak, siyosat va axloq tamoyillarining uyg‘unligi jamiyat hayotida yetarli darajada shakllanishi bugungi globallashuv asrida juda muhim hodisa sanaladi. Agarda bugun o‘sib kelayotgan yosh avlodni buyuk va ulkan tariximiz bilan faxrlanish, milliy urf-odat va an‘analarimizga sadoqat, ota-onasi, yaqinlariga hurmat ruhida, ularni har tomonlama sog‘lom, siyosiy va axloqiy jihatdan yetuk va

eng asosiysi vatanparvar qilib tarbiyalasak bugun jamiyatimizda dolzarb muammo sanalayotgan zararli illatlar sezilarli darajada kamayadi, desak mubolag‘a bo‘lmaydi. Chunki rivojlangan, farovon Yangi O‘zbekiston davlatini barpo etish shu jamiyat a‘zolarining, shu yurtning ertasi hisoblangan yoshlarning qo‘lidir.

Foydaanilgan adabiyotlar.

1. Abdurauf Fitrat. Najot yo‘li. Tanlangan asarlar. 5-jild.T “Ma‘daniyat”, 2010 yil, 113-bet
2. E.Yusupov “Inson kamolotining ma‘naviy asoslari” “Universitet”, 1998, 38-bet
3. Inson huquqlari bo‘yicha O‘zbekiston Respublikasi Milliy markazi veb sayti.
4. Darslik. Toshkent: Cho‘lpon NM2U 2018. 116-bet.
5. Sh.Mirziyoyev “Erkin va farovon demokratik O‘zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz”. Toshkent – O‘zbekiston”- 2016. 10-bet.
6. “Korrupsiyaga qarshi kurashish to‘g‘risida” gi qonun. 2017-y 3-yanvar O‘RQ- 419-son.